

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К.Д. УШИНЬСЬКОГО»
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ, СОЦІОЛОГІЇ
ТА МЕНЕДЖМЕНТУ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІВДЕННО-УКРАЇНСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ СОЦІОЛОГІЧНОЇ АСОЦІАЦІЇ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ ТА
МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

ПІВДЕННО- УКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

14-15 грудня, 2022 р.

м. Одеса

***Всеукраїнська науково-практична
конференція
студентів та молодих вчених
із міжнародною участю***

Програма та матеріали виступів учасників

***ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ
НАУКОВІ СТУДІЇ***

Навіть якщо ми розглянемо суд над Сократом, який описав Діогеном Лаертський, то ми можемо бачити таке: «(...)Сократ був засуджений більшістю в 281 голос. Судді почали визначати йому кару чи пеню; Сократ запропонував заплатити 25 драхм (а Євбулід каже, що навіть сто). Судді зашуміли і він сказав: «За заслугами своїми я б собі призначив замість всякого покарання обід у Пританії». Його приговорили до смерті, і тепер за засудження було подано ще на 80 голосів більше. І через кілька днів у тюрмі він випив цикуту» [1, с 6].

Цей самий обід у Пританії призначався посадовим особам Афін, як винагорода за заслуги перед державою. Таким чином, можна сказати, Сократ до останнього не зраджував своїм ідеям, знаходячись навіть перед обличчям смерті. На цьому прикладі можна побачити, що дійсно у житті людей є такі речі, втратити які страшніше, аніж пізнати божу кару.

Література:

1. *Гривняк Л.Ю.* Смертна кара в античному суспільстві та її функції: Науковий вісник 2`. – Львів: Державний університет внутрішніх справ, 2008. – 8 с.
2. *Аниськіна С.А.* Моральна свобода у праці І. Канта «Критика практичного розуму». – Навчально-науковий інститут менеджменту та психології ДВНЗ, 2018. – 22 с.
3. *Диоген Лаэртский.* О жизни, учениях и изречениях знаменитых философов. / Ред. тома и авт. вступ. ст. А.Ф. Лосев; Пер. С древнегреч. М.Л. Гаспарова – М.: Изд-во «Мысль», 1998. – 576 с.

Попович Елеонора,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
ОПП Переклад (перша - англійська, друга - китайська),
спеціальність 035 «Філологія»
Науковий керівник: **Атаманюк Зоя,**
доктор філософських наук,
доцент кафедри філософії, соціології
та менеджменту соціокультурної діяльності,
Університет Ушинського, м. Одеса, Україна

«ЛЮДИНА ПОЗА СУСПІЛЬСТВОМ — ЧИ БОГ, ЧИ ЗВІР». АРИСТОТЕЛЬ.

У своєму висловлюванні давньогрецький філософ Аристотель порушує питання важливості взаємодії людини з суспільством. Тракувати цю думку можна так: якщо людина з якихось причин відокремлена від суспільства, вона

стає істотою, зовсім чужою для інших людей. Або людина почувається комфортно, вдосконалюється і пізнає світ.

Якщо розглядати людину, як біосоціальну істоту, яка пов'язана з суспільством міцними узами, завдяки якому вона розвивається і стає особистістю, а разом з цим і набуває своєї власної індивідуальності. Хоч би як звучало примітивно, але людина не може прожити без суспільства, як і суспільство без людини.

Суспільство несе в собі посилення до знань, заклику до розуму та прояву волі. У цьому сконцентровані сутність буття людини. Всі ці вроджені та набуті навички і відрізняють людину розумну від тварини. Саме особистість характеризує людину як громадського члена.

Але щоб правильно відповісти на це питання, необхідно розібратися що таке «суспільство» та «людина».

Суспільство- у широкому сенсі відокремилася від природи частина матеріального світу, що представляє собою форму життєдіяльності людей, що історично розвивається. У вузькому сенсі - певний етап людської історії (суспільно-економічна формація, міжформаційні та внутрішньоформаційні історичні ступені...)

Людина - це єдність матеріального та духовного (нематеріального)

Матеріальне – це організм людини.

Духовне - це свідомість людини.

З визначення можна побачити, що людина міцно пов'язана з суспільством, яке допомагає їй у становленні та розвитку особистісних якостей. Суспільство – частина матеріального світу, що відокремилася від природи, але тісно пов'язана з нею, що складається з індивідуумів (людей), що володіють волею і свідомістю і включає в себе способи взаємодії людей і форми їх об'єднання. Дитина з народження потрапляє не тільки у природне, а й у соціальне середовище. Отже, має не лише біологічні потреби (в їжі, повітрі, житлі, одязі), а також соціальні: у спілкуванні, праці, творчості, суспільному визнанні, життєвому успіху. Людина особистістю не народжується. Вона нею стає внаслідок взаємодії з іншими людьми. Також слід зазначити, що розвиток особистісних якостей відбувається за допомогою різних каналів впливу суспільства на людину, наприклад, спілкування, ЗМІ, звичаї та традиції, книги.

Оскільки людина може розкрити свою соціальну сутність, тільки здійснюючи певну громадську діяльність, а саме спілкуючись з людьми, то абстрагувавшись від суспільства, людина втрачає свою соціальну сутність. Як приклад я хотіла б навести двох дітей з Індії Амалу та Камалу. У 1920 році дівчатка були виявлені в лісі у вовчому лігві у віці приблизно восьми та двох років. Дітей забрали до притулку, але вони так і не змогли соціалізуватися, тому що в їхній поведінці були виключно вовчі звички. Діти поводитися дуже агресивно та жорстоко з оточуючими людьми, адже вони набули тваринних якостей не тільки зовні, а й усередині.

Приклади з літератури які зможуть розширити тему :

Робінзон Крузо Даніеля Дефо був викинутий на безлюдний острів у результаті аварії корабля, він довгі роки прожив у повній самоті. Щоправда, нічого не потребуючи, адже завдяки тропічному клімату можна було обійтися без теплого одягу, та ще вдалося зняти з корабля багато корисних, необхідних речей. До того ж Робінзон без особливих зусиль добував їжу, оскільки на острові водилися кози, удосталь виростили тропічні плоди, виноград. Так що в порівнянні з потонулими товаришами, можна сказати що йому пощастило. Проте, Робінзон відчував пекучу, болісну тугу. Він був один. Усі його думки, усі бажання прагнули одного: повернутися до людей. Чого не вистачало Робінзону? Ніхто не стоїть над душею, не вказує, що і як робити, не обмежує твою свободу. А не вистачало йому найголовнішого – спілкування. Адже вся історія людської цивілізації свідчить, що лише спільно, допомагаючи один одному, люди досягали успіху та долали труднощі. Відчуття своєї самотності рано чи пізно призведе до депресії, причому вона може набути найважчих форм. Той же Робінзон, щоб не збожеволіти від відчаю і туги, змушений був вжити низку заходів: регулярно вів щоденник, робив зарубки на своєму примітивному «календарі» - вкопаному в землю стовпі, розмовляв уголос із собакою, кішками та папугою. коли навіть найгіршій і незалежній людині просто необхідна допомога.

Або Том Айртон - один із головних героїв роману Жюль Верна «Таємничий острів». У випадку з Айртоном ми бачимо, що відбувається з особистістю, якщо вона тривалий час проводить поза суспільством на самоті. Він не тільки збожеволіє, він буде емоційно і психологічно зламаний, він також може перестати бути людиною.

Важливо відзначити що на ранніх стадіях якщо не інтегрувати людину в суспільство вона не зможе зробити це пізніше, і взагалі вважатися людиною.

Прикладом цього є персонаж книги Р. Кіплінга "Книга джунглів" хлопчик Мауглі, який залишився далеко від сім'ї та людей у колі диких звірів. Нове оточення привчає дитину до зовсім інших правил життя: тепер вона слідує інстинктам і практично не використовує розвинені нею в процесі соціалізації мовні навички. Це означає, що він практично втратив свою соціальну сутність, спустився вниз еволюційними сходами. Таке нерідко трапляється і в справжньому житті: діти-мауглі, що мешкають в оточенні тварин у наші дні – не рідкість. У 1975 р. було госпіталізовано дитину, яка жила в оточенні вовків в Італії. Але вижити йому не вдалося: він помер, харчуючись людською їжею.

Також є історії про людей які відділилися від суспільства та почувались досить комфортно.

Перша людина це Еверет Рюсс який у перший серйозний похід парубок вирушив 16-річним. З того часу практично весь свій час Еверет присвячував мандрівкам. Друзі мандрівника згадують: Рюсс відрізнявся неймовірною витривалістю та рідкісною удачливістю. Хлопець завжди відчував себе на міцність, шукаючи межі своїх сил. Він ходив найнебезпечнішими маршрутами, підіймався на стрімкі скелі і тижнями блукав безлюдними нетрями. Від Рюсса

нащадкам залишилося безліч малюнків і ліногравюр, на яких хлопець із задоволенням зображував пейзажі та зустрілися йому шляхом чуда природи. Сам себе юнак поетом і письменником не вважав, але у щоденниках та сотнях листів до рідних та друзів постійно складав вірші. Але є одне но , він зник за невідомих обставин. Можливо, він загинув в каньйоні, можливо його вбили, або взагалі він приєднався до плем'я індіанців. Проте, це не скасовує того факту що він наодинці з собою та природою залишався творчою та порядною людиною.

Друга людина це Дік Проєнке Сьогодні Twin Lakes найбільш відомий як приватний будинок для людей похилого віку Проєнке. Однак у 60-х роках люди знали його лише як комплекс глибоких синіх озер, розташованих між високими засніженими горами. Туристи приходили та йшли, але надовго ніхто не затримувався.

Потім з'явився Проєнке. Побувавши тут раніше, він розбив табір на південному березі озера. Завдяки своїм столярним навичкам Проєнек зміг побудувати затишний будиночок з дерев, які він вирізав і вирізав самостійно.

Для Проєнке початок нового життя в пустелі означало здійснення дитячої мрії. Але він також хотів щось довести самому собі. «Чи я здатний на все, що могла кинути в мене ця дика земля?» він записав у своєму щоденнику.

«Я бачив його настрої пізньої весни, влітку та на початку осені», - продовжує той самий запис. «А як же зима? Тоді мені сподобалася б ізоляція? З його пронизливим до кісток холодом, його примарною тишею? У 51 рік я вирішив дізнатися».

За 30 років, які він провів у Twin Lakes, Проєнке заповнив понад 250 блокнотів своїми щоденниковими записами. Він також ніс із собою фотоапарат та штатив, які він використовував для запису деяких своїх повсякденних справ, на випадок, якщо комусь колись буде цікаво дізнатися, як він жив. Відвідувачі відзивались про нього як про порядку та приємну людину . Яка в здоровому глузді залишила після себе інформацію.

Людина в первісному суспільстві:

Найстрашнішим покаранням людей кам'яного віку вважалося вигнання з роду чи з племені. Така людина була просто приречена. Поділ обов'язків і взаємодопомога - ось дві основні основи, на яких ґрунтується благополуччя будь-якого людського суспільства: починаючи від сім'ї і закінчуючи державою. Жодна людина, що навіть має колосальну фізичну силу і найгостріший, глибокий розум, не зможе зробити стільки, скільки група людей. Просто тому, що йому нема на кого спертися, нема з ким порадитися, намітити план робіт, попросити про допомогу.

Важливо розуміти, що в історії завжди жорстким покаранням було відлучення людини від суспільства. Також ми розуміємо, якщо людина може без інших людей, то суспільство без окремих людей не може. Люди часто кажуть, що вони люблять залишатися наодинці із собою. Їм краще із книгою,

технікою, природою. Але такі люди не завжди розуміють усю важливість та глибину своїх слів.

Справа в тому, що взагалі без суспільства можна нормально почуватися тільки в тому випадку, якщо йде усвідомлення і відчуття в собі сили, щоб створити нове альтернативне оточення. Якщо ж відлучення відбувається насильно або через випадковість, тоді дуже складно пережити таку ситуацію. Не всі здатні це витримати, тому починається депресія чи нав'язливе бажання самогубства.

Як висновок можу сказати, що людина поза суспільством без усвідомленого рішення та сильного характеру стає звіром. Неможливо або вкрай важко інтегруватися в суспільство, не перебуваючи взагалі в ньому або після довго відсторонення.

Література:

1. <https://kickscontest.ru/sochineniya/vne-obshchestva.html>
2. <https://travelerscoffee.ru/tomatoes/mozhno-li-zhit-bez-lyudei-argumenty-iz-literatury-na-temu-chelovek/>
3. <https://boom.ms/puteshestvennik-propal-v-pustyne/>
4. <https://sigma-z.ru/neveroyatnaya-istoriya-dika-proenneke-cheloveka-kotoryj-30-let-zhil-v-odinochestve-v-dikoj-prirode-alyaski/>

Швайка Валерія,

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність 014 Середня освіта (Українська мова і література)*

*Науковий керівник: **Петінова Оксана**, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності, доктор філос. н., професор
Університет Ушинського, м. Одеса, Україна*

ВИЇЗД І ЖИТТЯ УКРАЇНЦІВ ЗА КОРДОНОМ ПІД ЧАС ВІЙНИ

До 2022 року мало хто замислювався над тим, скільки людей щорічно виїжджає за кордон з України. Зазвичай, причиною міграції українців був матеріальний аспект і прагнення до покращення умов життя. На жаль, народ із більшою інтенсивністю почав мігрувати, коли відбулося вторгнення росії на територію України, вже не через прибуток, а задля збереження життя. Зараз наша країна знаходиться у скрутному становищі через те, що велика кількість людей виїхали за її межі. Народ хвилюють різножанрові запитання: «Правила перетину кордону у військовий час?», «Як до мене будуть ставитись українці,